

[Camre]

for Grønland. Det betyder, at aftalen naturligvis skal godkendes i Fællesrådet vedrørende Mineralske Råstoffer i Grønland, men også at aftalen efter at være underskrevet eller godkendt af ministeren skal godkendes af formanden for det grønlandske landsstyre. Dermed er det jo givet, at de indtægter, der vil komme af en sådan aftale, vil komme såvel det grønlandske som det danske samfund til gode.

Preben Lange (S):

Sagen om Kryolitselskabet Øresund og det forunderlige aktiesalg og de uigennemskuelige komplikationer, information og misinformation på et tværsnit af denne sags behandling er i alt væsentligt et dansk anliggende. Og hvis der i denne sag skal et opgør til med Grønlandsministeren, må det blive et dansk opgør.

Jeg vil dog alligevel gerne komme med den kommentar, at det, der så ud som alle tiders handel for staten set med grønlandske øjne, absolut ikke er nogen god handel. For hvad er det nemlig, der er sket? Der er sket det, at staten glemte at tage forbehold for yderligere minedrift, og det betyder, at Grønlandsrammen måske de næste mange år vil blive unddraget de 15-20 mill. kr. årlig, som tidligere blev tilført i form af statens aktieudbytte.

Nu vil ministeren sikkert svare, at det ikke passer, for Grønland fik 50 mill. kr. ud af provenuet. Dertil kan jeg kun allerede nu sige, at vi alle ved, at ministeren ikke havde til hensigt at give Grønland en rød øre, og at det var Det Radikale Venstre, der i sidste øjeblik fik dårlig samvittighed og fik gennemført, at Grønland fik 50 mill. kr. Men det var vel næppe tænkt som erstatning for mistede koncessionsindtægter.

I Grønland kan vi ikke tro på, at et gammelt velrenommeret mineselskab pludselig kommer i tanker om, at der vistnok er mere at hente i bruddet. Man må have vidst det lang tid før aktiesalget, og jeg finder det derfor ejendommeligt, at ministeren, hvis departementschef dog var formand for selskabet i mange år, har kunnet meddele både Folketinget og Grønlands Landsting, at Kryolitselskabet ville stoppe sine aktiviteter i Ivittuut med udgangen af dette år.

Ifølge Radioavisen her til morgen er statens provenu af aktiesalget nu oppe på over 800 mill. kr., og det må jo dog betragtes som en anselig sum. Det vil jeg ikke anfægte. Jeg synes derimod, det er ganske utroligt, at man i Danmark kan fratage DUC koncessionen på store dele af Nordsøen, fordi man ikke finder koncessionsvilkårene nutidige, for så nogle år efter i et lignende tilfælde at glemme at sikre et nyt koncessionsgrundlag for en minevirksomhed, som aldrig har givet definitivt udtryk for at ville stoppe sine aktiviteter.

Fra Grønlands side kan jeg derfor kun finde én væsentlig ting at sige i denne anledning, og det er: hvis der skal brydes kryolit i Ivittuut i 1987 og 1988, således som der tales om nu, må det ske på grundlag af en nød-koncession. Regeringen kan ikke lade, som om Folketinget traf afgørelsen om afhændelsen af statens aktier på et velinformeret og korrekt grundlag, og regeringen kan heller ikke lade, som om Fællesrådet vedrørende Mineralske Råstoffer ikke eksisterer, eller gærde sig, som om Fællesrådet ikke har noget at skulle have sagt.

Fællesrådet har dog her for ganske nylig, for en halv snes dage siden, enstemmigt indstillet til både Grønlandsministeren og Grønlands Hjemmestyre, at der meddeles en ny udvindingskoncession, såfremt brydning af kryolitten skal fortsættes i 1987 og 1988. Man prøver at basere den fortsatte brydning af kryolit på koncessionen af 1939, men hvem faldt det ind i 1939, at man anstændigvis ikke kan fjerne et kostbart mineral fra Grønland uden i forståelse med den fastboende befolkning og uden i det mindste at betale en afgift for det. Nej, sådan var der ingen der tænkte i 1939, for dengang levede man jo i et helt andet univers, hvor Grønland var en koloni og danske aktieselskaber bare kunne gå ind og forsyne sig, men sådan er det jo ikke længere.

I 1979 fik vi som bekendt en lov, der handler om hjemmestyre for Grønland. I denne lov står der bl.a., at den fastboende befolkning har grundlæggende rettigheder for så vidt angår værdierne i undergrunden. Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at spørge det samlede Ting: hvad betyder i den foreliggende sammenhæng vore »grundlæggende«
rettigheder?

Lad mig videre spørge: kan en koncession fra kolonitiden før den anden verdenskrig